

Пастка на полоза

Борис Крамер

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Серія «Детективна агенція ВО»

Борис Крамер

Пастка на полоза

Кримінальний роман

Дипломант Конкурсу романів, кіносценаріїв,

п'єс та пісенної лірики про кохання «Коронація слова», 2018

Темної ночі до слідчого прокуратури Артема Нагорняка прибігає директору універмагу Микола Осовський і повідомляє, що за ним стежать невідомі. Роздратований слідчий не вірить йому. Хто в маленькому містечку може стежити за відомим бізнесменом? Якби повірив зразу, то не вбили б наступної доби Миколу, а ще через кілька днів — його друга Андрія Сабанова. У містечку розгулялись убивці, які їздять на краденій машині. Третьою жертвою ледь не став спадкоємець Осовського його дядько Всеволод Антошевський, але невідомі помилились із отрутою. Конвеєр смерті не зупинявся, і слідчий вирішив заманити вбивцю у пастку. Кого він там виявив? І сам не сподівався на сюрприз.

1

Дзеркало було велике, в зріст людини, старе, у виразках потрісканої амальгами, в червоній, поточеній шашелем, рамі.

Він стояв у примірочній і оглядав себе критичним оком: сірий, у велику клітину, зі сталевим полиском, костюм, льняна сорочка і краватка з теплими осінніми барвами, пригладжена і скріплена жіночими чарами непокірна чуприна, що не куйовдилась і не підіймалась хвилями, туфлі, що тиснули не розношеними закутами й швами, розгублений погляд парубка, якого окільцювали й вивели у незвідану подорож... Ось і маєш, попався! Пашка впурхнула у магазин урочиста, світло-іскриста, наче хмарка, кинула біля каси на столі, де майстрині ушивали, укорочували, доточували, підправляли покупцям новий одяг, кухонну дошку і давай гамселити залізним молотком м'ясо на відбивні: грюк-грюк, грюк-грюк-грюк... Червона

юшка з-під того вправного молотка цівками вдарила по газовій незайманій білизні її сукні.

От ще де!.. Знайшла місце куховарити!.. Артем хотів насварити Пашу, але грюкання його розбудило. Стукали у вікно — легенько так, обачно, витягнутою рукою. Просто над головою. Стук-стук, ніби ворона у горіх, шкряб-шкряб, наче миша за шафою... Заспаний Нагорняк глипнув, вагаючись, у світлу шибу, де місяць пальцем хитав вишневу гілку, потім звівся, невагомий. Проте Пашка почула той порух, повернулась на другий бік і пробурмотіла:

— Увімкни світло...

— Не вмикай!.. Не треба!.. — Артем навпомацки вихопив із шухляди пістолет і котячими кроками побіг до дверей.

— Хто там? — запитав.

— Відкрий, будь ласка, це я, — відповіла темінь з того боку.

— Хто «я»? — не впізнав господар.

— Осовський... Микола. Поговорити треба.

Оце так — о другій годині ночі до нього у вікно гримає власник універмагу «Синиця» Микола Осовський, він же Коля Оса, він же Коля Готівка, який вміло працює з бюджетними коштами й чиновниками — хуткі посадові діляги купують мило, пральні порошки, меблі та інші витребеньки втридорога, а він має надурняка скажений дохід. Приперся поговорити, щось припекло йому, може, каса не зійшлась чи якийсь не передбачливий купець напоровся на ревізію, перевів стрілки на Колю. До ранку дотерпіти несила, прискакав поночі ділитись бідною з прокуратурою. А цівкою у ніздрю не хоче?..

Артем торохнув засувом — залишився ще від батьків: надійна штука, не те, що замок, якого можна «уговорити» сімдесятьма способами.

З-під темного куща бузку виступила переламана тінь.

— Тисячу вибачень! — заговорив Микола Осовський, згинаючись у попереку. — Та вже далі терпіти не можу... Наче брила кам'яна... над душею... нависла...

— Колю, ти помилився адресою, — впер йому холодне дуло у груди Нагорняк. — Батьюшка у церкві... гріхи відпускає.

— Не маю таких гріхів, — обережно, двома пальцями, відвів зброю Коля Оса. — Щоб серед ночі тебе турбувати...

— Чого ж тоді приперся?

— Пожити ще хочу...

— Ого, аж так? — здивувався Артем.

— Сховаймось, — попросив гість, оступаючи від місячного марева під вишню. — Вони все бачать...

— Хто вони?.. — озирнуv імлисте подвір'я слідчий і несамохіть ступив у тінь за Осовським.

Темрява ворушилась, пливла, клубочилась, терлася чорними котами об ноги, тиснула тяжким мороком, в якому шастали холодні й голодні дивовиддя, фантоми й поторочі, притягнуті у двір невідь-звідки перестрашеним гостем.

— У тім то й діло... Не знаю, — змовницьки зашепотів торгаш. — Але чую, що вони десь поряд...

— До лікаря давно ходив? — не перейнявся його острахом Нагорняк — самому донедавна доводилось петляти, ніби вовкові, та озиратись, поки не прийшов новий прокурор та не вляглося. — По довідку...

— Не знущайся! — з-під гілля відгризнувся Коля Оса. — Я до тебе з відкритою душею...

— Ну-ну... Відкрита душа. Кажі вже, чого приперся посеред ночі?..

— Ти розумієш... Якесь падло за мною слідкує, — нарешті видувив із себе тремтливий, як лист осокара, Микола і пробігся поглядом по припишклому паркану. — Чую на плечах...

реп'яшок... чужі очі... Я туди... Я сюди... А воно за мною... Причепилось... Як лайно до підбора. Невідривно... Маневрував... Міняв плани... Маршрути. Озирався... Ні... Смердить... Висить над душею. Хана мені...

— З чого взяв, що за тобою слідкують? — хмикнув скептично Артем — Грушка — містечко мале, тут один одного в лице знають, примелькалися, як не тепер, то в четвер, зустрічались. — Когось бачив?.. Конкретно?..

— У тому-то й діло! Нікого не бачив!.. Нічия... мармиза... не повторюється... Ніяка потороч... не ходить... назирці... А голки у п'ятах поколюють.

— Це ти собі надумав. Крадеш багато, от і трясуться... жижки.

— Слухай, не говори дурниць! — звереснув наляканий комерсант. — Навіщо мені у себе красти?..

— Ну... Може, кинув когось... по крупному... на бабки. Тепер хочуть відбити...

— Аналізував... Ревізував... Прикидав... Нема у мене конфліктів... Аж таких, щоб шпигувати... Тут якась інша причина.

— Ага, інопланетяни. Хочуть тебе викрасти, як цінний екземпляр... Крутія і ловкача.

— Не зубоскаль, — ображено зашипів із темряви Коля Оса. — Я до тебе прийшов, як до... адекватного чоловіка. Поможі, бо каюк мені... Чи це ваші... у погонах... так навчились обкладати?

— Вже... Розказав тобі, — Нагорняку набридла розмова і він повернувся йти досипати. — Геніальні плани місцевих сищиків...

— Чекай! — вхопив його прохолодною рукою нічний гість. — Нема у вас... ніяких... геніальних планів. Знаю. Не перший рік заможуем... Тут якась інша заковика. Чужі... І то без погонів.

— Що ти від мене хочеш? — почав дратуватись невиспаний Артем. — Щоб захистив? Дак не знаю, від кого!.. І не велика ти птиця, щоб я тебе охороняв!..

— Птиця, може, й не велика, — погодився поквапом Осовський.
— Але теж пищить... У стиснутій жмені. Жити хоче.

— Може, в тебе універмаг хочуть відібрати? — висловив здогад слідчий. — Привабливий шматочок...

— Хіба зальотні, — погодився Микола і тут же заперечив. — Але так не відбирають. Навіщо обкладати шпигунами... витрачатись... заморочуватись... Засилають гінця. З пред'явою... Так і так. Оце тобі красна ціна. Бери, поки дають... Якщо не візьмеш — кожного тижня мінус десять відсотків. Дійдеш до нуля — анулюють... Без допомоги по безробіттю. Або й взагалі... Відправлять на той світ.

— А в тебе захист... серед бандюків... є?

— Ти перебільшуєш можливості грушківського бізнесу. Тут усе тихо-мирно... Вирішуємо без ексцесів. Серед своїх... А з чужими... напористими... не пам'ятаю випадків.

Просто над головами залопотіла крильми нічна птаха, і Осовський аж присів з переляку — такий нажаханий, коліна не тримають.

— Я не бачу причин прокуратурі тобою займатися, — виніс вердикт Нагорняк, аби швидше відкараскатись від нічного гостя, в якого розвинулась манія переслідування.

— Як не бачиш? — захлиснувся від поквапу Микола Осовський.
— А те, що я депутат міськради? Керую земельною комісією?.. А те, що є загроза життю?.. Є незаконне стеження?..

— Ого, обвішався регаліями... Жирні куски роздаєш. За безцінь...

— Нема що роздавати. Все вже розхапали. Залишився аеропорт з льотним полем... Зараз готуємо.

— Багато претендентів? — зацікавився Артем.

— Та ні. Область від нього відмовилась. Стара споруда, десять гектарів землі... Середнячок. Далеко від міста. Хіба що коло траси.

Ходове місце. В перспективі може стати людним... Якщо хтось захоче кемпінг побудувати. З рестораном і готелем. Я би не взяв...

— Приходь у прокуратуру, пиши заяву, — порадив слідчий. — Будемо розбиратися... Хто за тобою... шкарпетки штопає.

— Ти що! Не прийду! Не хочу світитись!.. — замахав руками Коля. — Ось до тебе... темними провулками... наче татарин... прокрався. Поки вони позіхають... Приходь завтра до мене. На роботу. Прослизни... Там народу тьма мотається... Не побачать.

Микола Осовський назадгузь, без шелесту, пірнув у темряву, зник, наче кіт у нетрях — тільки хвіртка ледь чутно скрипнула: от що то значить обмирати від страху, коли притисне, навчившись літати тінню. І цей переляк має викачати з нього, наче бабка-ворожка, він, Артем Нагорняк, слідчий прокуратури, до якого, як по свячену воду, біжить всяка потороча, настрашене злодійство, бо він, бач, адекватний, справедливий, йому можна вірити у цьому світі безвір'я, на нього можна покластися, не підведе. Хм... Так скоро стане адвокатом злодійського запілля. Але з другого боку... Коля Оса його заінтригував. Хто може в Грушці обкласти відомого комерсанта нишпорками, манячити за ним так, що в чоловіка губи посиніли і мозок звихнувся? Нема таких спритних. Тільки чужі. Та й то не перші, під руку попавши, а серйозні, з досвідченими філерами. А якщо працює серйозна структура, то Артем із принципу мусить зацікавитись: хто й навіщо? Чим директор універмагу привернув до себе таку увагу? Грішми?.. Майном?.. Чи, може, хтось хоче помститись?..

Вибір невеликий, якщо Микола Осовський з ним відвертий. Але прямодушність для нього — риса екзотична, не прищеплена батьками. Підлітком він разом із подільником Юрієм Лещинським утопив хлопчача, який з вудочкою сидів під греблею — підняли заставки і ревучий потік зніс пацана у плавні. Засудили на п'ять років інженера з техніки безпеки рибгоспу Левка Засаднюка, який у

тюрмі помер. Мама Колі Осовського грошима прикрила грішну душу синопка. Розвалили справу, відібрали її у капітана міліції Величка. Той виніс свій вердикт Осовському і Лещинському: цинічні виродки. Ну от... Цинічний виродок зіп'явся на ноги і прибіг до Артема по захист. Чи не в тій далекій справі і криється причина його страху?.. Може, настала пора оплатити рахунок, виставлений кимось із родичів загиблого малого рибалки або засудженого інженера?..

— Хто приходив? — сонно запитала Пашка.

— Та... один... торгаш. Салогуб... Крам приносив... залежалий. Думав, що я куплюся, — ковзнув до неї чоловік. — До речі... Снилось мені, що стою... у новому костюмі... перед дзеркалом, приміряю. А ти залітаєш у білому платті й давай м'ясо відбивати. До чого б це?

— Яке спить, таке й снить, — сипнула смішком йому в груди кохана. — Ти будеш так весь час... із пістолетом пирати? Бо я ще подумую...

— Тільки на великі свята, — відповів їй у тон Нагорняк.

У прокуратурі — зміни. Замість Веніаміна Пересядька, який пустив собі 7,62 у підгорля, прислали нового прокурора — Олексія Олексійовича Піонтковського, маслакуватого молодика з худими щоками, довгими, наче у баскетболіста, руками, у товстих рогових окулярах, який з порога вигукнув до секретарки Мар'яни: «Агій на вас! Чого не винесли стіл з кабінету?» А вона й не збирались виносити раритет, бо команди не було. Разом із прибиральницею так надраїла зелене сукно, залите кривавою пасокою, в яку упав щокою самовбивця, що стало чистіше новенького. Ніде ні сліду, ні плямки. Навіть запаху катма. Був Пересядько — й вітер забрав. Сідай і починай із нового аркуша. Але присланий бридливо наказав винести старизну в коридор. Ще цього бракувало, щоб він сідав за стіл із кров'ю попередника. Негарна прикмета. Наказав притягти

будь-який, поки прокуратура не розживеться на нові меблі. Модернові. І м'яке крісло із випрілою спинкою пошпуриє услід. Сів сиднем у просте, дерев'яне, скрипуче. Включив комп'ютер. «Агій на вас! Як ви тут працюєте на цьому залізі?» Третій раз вигукнув «Агій, що це в чорта таке?», коли тицьнув носом у папки зі справами, мовляв, безграмотні папірці, жоден суд не прийме. Прокурорська челядь зразу й пришила йому на спину квіточку: Агій Агійович. Скорочено, щоб не ламати язика з вимовою довгого прізвища. І то в десятку: юний баскетболіст поведився, як справжній спадкоємець динозавра Веніаміна, тільки із сучасними наворотами — дедлайнами, формальними верифікаціями і кумулятивними функціями при оформленні обвинувального акта. Чому начальство завжди таке дубове?.. Де його селекціонують?..

Провів із кожним співбесіду.

Секретарка Мар'яна зранку висипала на стіл бездонну сумку із косметикою і тяжко зажурилась: фарбуватись чи ні, ось в чому питання. Вирішила ні сим, ні тим, скромненько начеркала портретик, аж самій стало гидко. Вгадала: Агій Агійович любить усе натуральне, виганяти Веніамінову кізочку не збирається, бо він тут чужий, не має заміни, принаймні поки що, а натомість просить її з метою посилення продуктивності праці доповідати про дивного чоловіка Хтодейщо, який часом вештається поміж прокурорськими. Завдання було не нове, звичне, тож Мар'яна охоче замахала косичками. Добре, що хоч на цьому помисли молодого начальника обмежились. Бо Веня за півдупки хапав, коли налигувався, то вона давала йому щигля по носі. А цей, який п'є каву міцну, італійську, вазонів на дух не переносить і вимагає, щоб картридж у принтері завжди був заряджений, ще не знати, як поведеться.

Артема Нагорняка Піонтковський для годиться розпитав про службу в гарячих точках і, втупившись збільшувальними скельцями у перенісся слідчого, поспитав, чи добре він вивчив суть статті

триста шістдесят п'ятої Кримінального кодексу. Себто, про перевищення влади або службових повноважень. «Аякже!» — щиро запевнив Артем. «Будуть зміни, — кинув, ніби погрозу, Олексій Олексійович. — Маєш можливості для росту. Настав наш час. Молодих...»

Зранку-спозаранку кожного дня в присланого прокурора планерка. Тільки відгриміли стільцями, розсілися попід стінами, у Нагорняка задзеленькотів телефон. Піонтковський нахмурився і кинув на стіл масивні окуляри.

— Я ж просив... Виключати!

— Вже!.. Вимкнув! — пообіцяв Артем і до себе стиха додав: — І підбором розтоптав...

Прокурор-новачок довго товк воду в ступі, гійкав, учив уму-розуму, читав лекцію про криміналістику, що вивчає злочинців. Не всіх, а тільки тих, які попались. Злочинців-невдах. «А як називається наука, що вивчає талановитих злочинців, котрі не попались?» — питав, кидаючи по кабінету випуленими очима. «Політологія!» — хором окликалися прокурорські костогризи. Це Піонтковський виробляв таку процедуру, як у баскетболістів перед матчем: боком-скоком, хоп, хоп, хоп, алюр три хрести, полетіли у новий день.

— Олексію Олексійовичу, — залишився у кабінеті Артем, коли за колегами слід простиг, — тут до мене уночі прибігав один везучий... Не впійманий. Директор універмагу Осовський. Каже, що за ним стежать...

— Стежать? Хто б це міг бути? — витягнувся солідно у рипучому кріслі Піонтковський. — Наші?.. Міліціонери?..

— Не схоже... У нас тут кожен погон засвічений...

— Чужі?.. З Кисва?.. З контори?..

— А їм яке діло до комерсанта?.. З гармати по горобцеві?.. Хіба наркота. Або бюджетні гроші... Величезні. Та де їх тут знайдеш?..

Обклали щільно. Нікого не бачить, але чує, що нависли...

— Бідака, — їдко усміхнувся одними губами Олексій Олексійович. — Що будемо робити?..

— Може, нехай іде... під три чорти... до полковника Ковтуна?

— Ти чув таке слово... милозвучне... Конституція?.. — патетично запитав прокурор. — Громадянські права і свободи?.. Свобода пересування?.. Стаття тридцять третя...

— Чув-чув, — скривився Артем, наче знову ненароком потрапив на залік із правознавства. — Відібрати заяву про незаконне стеження... Відкрити провадження... А якщо його скажена Манька вкусила?

— Там побачимо, — підсумував розмову задоволений Піонтовський.

У приймальні Артем спритно захопив секретарку за напудреного носика:

— Перспективний пацанчик. Еге ж?..

— Розберемо... по кісточках, — прогугнявила, викрутившись, як лоза, Мар'яна.

Розберемося, то розберемося. Та зараз... Виходить, що йому таки треба йти в універмаг до Осовського, прокрадатися у натовпі, щоб ніхто не зауважив, бо хтозна, може, таки й справді за Колею нюхалі сліди перетрушують, недарма прибігав поночі, тремтів, як осиковий листок, аж зуб на зуб не потрапляв. Яка нечиста заповзла у периферійну Грушку?.. Чим тут можна пожитись?.. Звідки ноги ростуть?.. І головне — чого саме до Колі Оси пристали?.. Може, він щось недоговорює?.. Прикусив язика?..

— Ви до мене дзвонили? — Артем набрав незнайомий номер, з якого телефонували під час планерки.

— Це я, Микола Осовський, — хутко відгукнувся нічний гість. — Ти мені допоможеш?..

— Де там твоя конура? — строго запитав Нагорняк.

— На третьому поверсі. Наліво... За тканинами... Побачиш двері... Без таблички. Зняв! — заторохтів зраділо. — Щоб не мозолила очі... В приймальні Софія Андріївна... Лапарух. Секретарка. Вона в курсі... Пропустить.

— Ти їй довіряєш?

— Як собі! — запевнив директор універмагу. — Софія Андріївна — колежанка моєї мами... Надійна жінка. Тримає оборону...

Біда, та й годі! У чоловіка зад защемів від страху, він сховався за жінкою і думає, що за стіною. Фортечною...

— Годиться! Чекай, — пообіцяв Артем і тут же набрав номер давнішнього друзяки Михайла Чорного. — Здоров, лінивцю! Питання на засипку: ти такого Миколу Осовського, директора універмагу, пам'ятаєш?

— Здрастуйте, я ваша тьотя!.. Як ти умієш... з розгону... за барки хапати, — неквапливо засопів у трубку лейтенант. — А що таке?..

— М'яке! Те саме! — хакнув йому у вухо, аби розбудити, Нагорняк. — Пам'ятаєш, питаю?..

— Ну... Ти вже колись його торкав... Заднім числом. По іншому ділу, — нарешті ожив оперативник. — Пацана утопили під греблею...

— Поділись інформацією, — попросив слідчий прокуратури, хоч наперед знав відповідь. — Це не твої... за ним нюшкують?.. Стежать?..

— А воно нам треба? — простодушно відгукнувся Михайло. — Він же собаками підбитий! Депутат, багатій, купа блату...

— Зрозуміло. Не куняй на столі, бо груба шия буде, — застеріг Артем.

Михайло Чорний — добрий чоловік, але вайлуватий напарник. Без штурхана і команди за холодну воду не візьметься. Полковник

Ковтун розволочив, бо й сам на два боки дивиться: і на пенсію йде, і погони не відпорює. Все очікує слушного моменту... З Миколою Івановичем в Артема холодний нейтралітет: не чіпай мене, і я тебе не зачеплю. Така склалася диспозиція...

В універмазі з самого ранку рухливий народ бігав від прилавка до прилавка, прицінювався, приглядався, примірявся, купував крам. Усі три поверхи заповнені людьми, ніби у вихідний. І коли тільки вони працюють, заробляють ті гроші, які розтринькують у пастках, розставлених кмітливим Осовським?.. Нічого дивного чи підозрілого Артем не завважив: броунівський рух, хаос, біганина, випадкові погляди, суцільний гамір — як і годиться у великому торговому закладі. Ніяких тобі нишпорок за шторками...

За товстими сувоями шовку і ситцю повернув наліво. У приймальні літня жінка у білій блузі і чорній спідниці зірко обміряла слідчого, наче мала шити на нього новий костюм. Артем десь читав, що такі жінки, які охороняють власну печеру, крім очей на потилиці, мають огляд перед собою на 180 градусів, уловлюють усе до найдрібніших порухів, на відміну від чоловіків, які мають тунельний зір — 90 градусів і ні позирку вліво або вправо, пруть, як німий до суду.

— Вам кого? — запитала ринда вишколено й неприступно, ніби більшого начальника, ніж вона, тут не було.

— Осовського, — показав на наступні двері Нагорняк. — На його запрошення...

— Ага, з прокуратури, — здогадлива секретарка розтягнула червоні губи. — Проходьте!.. Чекає...

Коля Оса похопився з-за столу, ніби його застали зненацька. Лице сіріло невивпраною і не розгладженою шматиною, кролячі очка метнулись, втікаючи, до віконної пройми, потім заспокоїлись — мабуть, гендляр так і не склепив очей до ранку, прислухався до кожного шереху й звуку або просто заливав сліпі коньяком. Увесь

його вид показував, що страх заліз попід сорочку і стиснув груди мертвою хваткою, аж здоровий глузд зашкварчав і сплавився. Залишилось тільки півчоловіка, та й то не краща частина.

• • •

Далі — у повній книжці «Пастка на полоза».
nashaknyga.com.ua